

Helpen en helpen is twee

In dit artikel wil ik een bijdrage leveren aan de lexicale semantiek van het werkwoord **helpen** in het Nederlands, en de verbanden met de syntaxis illustreren zoals die afhangen van de gekozen gebruikswijze van het werkwoord in kwestie. Ik zal de stelling verdedigen dat er, in zekere zin, twee werkwoorden **helpen** zijn, zoals ook is verdedigd dat er "two verbs **begin**" zijn (Perlmutter 1970). Dit is geen kwestie van gewone lexicale ambiguïteit, zoals bijv. het woord **staf** ambigu is tussen dat wat Sinterklaas of andere herders bij zich dragen, en "geheel van leidende medewerkers" (Van Dale). Het is ook geen kwestie van polysemie, zoals die wordt aangetroffen in verschillende gebruikswijzen van naamwoorden, afhankelijk van het gekozen werkwoord, als in:

- (1)a De klas heeft vrij.
 - b De klas is kaalgeschoren.
 - c De klas staat in brand.
 - d De klas is opgeheven.
- (2)a Het spel heeft twaalf regels.
 - b Het spel mist twaalf stukken.
 - c Het spel duurde een half uur.
 - d Het spel is verloren.

(Hierbij zij daargelaten in hoeverre het begrip 'polysemie' duidelijk en doeltreffend is gedefinieerd in de gangbare lexicale semantiek). Evenmin is hier sprake van metonymie, metafoor, of welke andere gebruiks- of stijlfiguur men ook kent. Wat hier aan de orde schijnt te zijn is een geval van mogelijke verschillen in **valentie** van het werkwoord in kwestie, bij een anderszins identieke betekenisbeschrijving. Normaal gesproken is een werkwoord als zodanig univalent, bivalent, trivalent, of misschien zelfs quadrivalent, naargelang het één, twee, drie, of zelfs vier termen of argumenten 'neemt'. Intransitieve werkwoorden zijn univalent. Transitieve werkwoorden die geen indirect object dulden zijn bivalent. Werkwoorden met een mogelijk direct en indirect object zijn trivalent. En volgens sommigen zijn er ook quadrivalente werkwoorden, zoals bijv. **verkopen**, waar sprake is van een subject, een object, een indirect object, en een prijs.

Er zijn gevallen van valentiewisseling tussen bi- en trivalente werkwoorden, waar bij weglating van het direct object het indirect object wordt omgetoverd tot direct object.

Dit ziet men geïllustreerd in gevallen als:

- (3)a Jan heeft de rekening aan de dokter betaald.
 - b Jan heeft de rekening betaald.
 - c Jan heeft de dokter betaald.
- (4)a Karel onderwijst de kinderen Latijn.
 - b Karel onderwijst Latijn.
 - c Karel onderwijst de kinderen.

Deze gevallen komen veel voor, in allerlei talen, en ze liggen in de richting van wat er met **beginnen**, of **helpen**, aan de hand lijkt te zijn. In gevallen als (3) en (4) hebben we te maken met optionaliteit van termen (argumenten), zoals bij het werkwoord **eten**: we kunnen zeggen **Jan eet weer**, ook al is dit werkwoord

transitief (bivalent, tweetermig). Niet alle transitieve werkwoorden hebben een optioneel object: **bebouwen**, **vertrouwen** en **oprichten** zijn voorbeelden van werkwoorden met een verplicht object. Wat we hebben bij werkwoorden als **betalen** of **onderwijzen** is dat zowel het object als het indirect object optioneel zijn, en dat wanneer, afgezien van het subject, nog maar één ander argument optreedt, dit steeds grammaticaal als direct object geldt. Deze gevallen zijn om allerlei redenen hoogst interessant¹, en wat we hier aan de hand hebben gaat in die richting.

Perlmutter (1970) laat zien dat het Engelse werkwoord **begin** op twee manieren kan worden gebruikt, die beantwoorden aan een intransitief en een transitief gebruik. Aangezien het Nederlands hier niet van het Engels afwijkt, kunnen evengoed Nederlandse voorbeelden worden gegeven:

- (5)a Johan begon rijk te worden na 1970.
- b Johan begon te lachen na die opmerking.
- c Johan begon meer te produceren na 1970.

Zin (5a) wordt door Perlmutter geanalyseerd met een intransitief werkwoord, dat een sententieel subject heeft:

- (5)a' [dat Johan rijk werd] begon na 1970

Zin (5b), daarentegen, analyseert hij met een transitief werkwoord, dat **Johan** als subject heeft en de bijzin (of eerder een wat meer abstracte representatie daarvan) **hij lachte** als object. De regel van Equi-NP-deletie zorgt er dan voor dat het **hij** van de objectsbijzin, mits coreferentieel met **Johan**, wordt gedeleerd, waarna de bijzin in kwestie wordt omgevormd tot een infinitief zonder tastbaar subject:

- (5)b' Johan begon [hij lachte] na die opmerking

Zin (5c) laat beide interpretaties toe, en is derhalve in technische zin ambigu: Johan wordt ofwel gezien als een organisme dat produktiever werd na 1970 (intransitief **beginnen**), ofwel als een persoon die handelend optreedt en een produktieve fase initieert na 1970 (transitief **beginnen**). We zouden dus kunnen zeggen dat we hier te maken hebben met een in beginsel transitief werkwoord, echter met een optioneel subject. Wanneer het echt transitief wordt gebruikt, zoals in (5b), dan is vereist dat het subject coreferentieel is met het subject van de objectsbijzin, zodat Equi-NP-deletie kan worden toegepast. Bij afwezigheid van het subject wordt automatisch de objectsbijzin subject, als in (5a'), geheel analoog aan het in (3) en (4) gesignaleerde verschijnsel dat een indirect object automatisch direct object wordt wanneer dit laatste niet is vertegenwoordigd. Bij deze werkwoorden schuift het indirect object naar de plaats van het object, en het object naar de plaats van het subject. We worden hier natuurlijk herinnerd aan de in de recentere linguïstiek overbekende zogenaamde hiërarchie van constituenten: Subject > Object > Indirect object (waar '>' staat voor iets als 'is belangrijker dan'). (Maar verder moet worden erkend dat we van dit soort dingen nog maar heel weinig afweten).

Wat is er nu aan de hand met het werkwoord **helpen**? Laten we eerst eens kijken naar de volgende twee zinnen:

- (6) Ik heb Karel helpen failliet gaan.
- (7) Ik heb Karel geholpen failliet te gaan.

Beide zinnen zijn goed Nederlands, en op het eerste gezicht zou men misschien geneigd zijn te zeggen dat ze ook hetzelfde betekenen. Toch is dat niet helemaal

zo. Immers, we merken op dat zin (6) ambigu is. Deze zin kan de volgende twee betekenissen hebben:

- (8)a Ik heb Karel geassisteerd bij het bewerken van zijn faillissement.
 b Ik heb ertoe bijgedragen dat Karel failliet ging.

Maar zin (7) is niet op deze wijze ambigu: (7) kan slechts de betekenis als (bij benadering) weergegeven in (8a) hebben, en niet die van (8b).

Analogoos aan **betalen** en **onderwijzen** kunnen we nu stellen dat **helpen** in beginsel ditransitief (trivalent) is, maar met een optioneel indirect object en evenzeer een optioneel direct object. Bij ontstentenis van één van beide wordt (blijft) de resterende constituent direct object. (Ik spreek, enigszins ongewoon, van 'indirect object' bij **helpen**, ook al is geen **aan**-equivalent voorhanden. Het zou wellicht beter zijn bij **helpen** te spreken van twee directe objecten, de geholpen persoon en dat waarin deze wordt geholpen, net zoals bijv. het Duitse **lehren** ('onderwijzen') een dubbele accusativus neemt, hoewel de **kinderen** in (4a) wel degelijk een **aan**-equivalent toelaat. Op dezelfde wijze neemt men in veel talen (Latijn, Klassiek Grieks, Turks) waar dat werkwoorden voor **helpen** een dativus geven aan de geholpen persoon. Elke taal schijnt zijn eigen 'dativus-drempel' te hebben; in het Duits ligt die tamelijk hoog. Hoe dan ook, ter vermindering van misverstanden zal ik dan maar de geholpen persoon het etiket 'indirect object' meegeven (mits een direct object voorhanden is) en dat waarin geholpen wordt het direct object noemen).

Het eigenlijke direct object bij **helpen** is sententieel van aard: **helpen** als ditransitief werkwoord neemt, behalve een indirect object, ook een direct object, en dit laatste is een ingebedde objectszin. En hier zien we een analogie met het zojuist besproken werkwoord **beginnen**. Bij **beginnen**, transitief gebruikt, controleert het subject de Equi-NP-deletie in de objectsbijzin; bij **helpen** controleert het indirect object de Equi-NP-deletie. Bij beide werkwoorden is de controlerende constituent optioneel, en bij beide werkwoorden geldt dat de verplichting dat het subject van de objectsbijzin coreferentieel is met de controlerende constituent (indien aanwezig), zodat de verplichte regel van Equi-NP-deletie kan worden toegepast. Maar bij afwezigheid van de controlerende constituent is het subject van de bijzin vrij. Anderzijds, terwijl bij **beginnen** de objectsbijzin 'gepromoveerd' wordt tot subject wanneer geen eigenlijk subject voorhanden is, treedt bij **helpen** een dergelijke 'promotie' niet op: de objectsbijzin blijft gewoon objectsbijzin. Hoogstwaarschijnlijk hangt dit samen met de juist genoemde hiërarchie van constituenten: van object naar subject is een promotie, maar van direct object naar indirect object is een demotie.

Zo analyseren we de twee betekenissen van (6) -en de ene betekenis van (7)-, als weergegeven in (8a) en (8b), op de volgende benaderende wijze:

- (9)a Ik heb Karel geholpen [Karel ging failliet]
 b Ik heb geholpen [Karel ging failliet]

In (9a) is er de geldige gevolgtrekking (gebaseerd op de lexicale semantiek van **helpen**) dat Karel zelf ook bezig was zijn faillissement te bewerkstelligen. Bij (9b) geldt het dwingende gevolg dat één of meer anderen betrokken waren bij het tot stand komen van Karels faillissement, afgezien van het subject van **helpen**, de ik.

Op dit punt mag misschien een enkel commentaar worden geleverd op de passage in de *Algemene Nederlandse Spraakkunst* (ANS) waar het werkwoord **helpen** in dit verband wordt besproken. We lezen (ANS, blz. 572):

Bij het werkwoord **helpen** is het lijdend voorwerp [hier genoemd 'indirect object', P.S.] van **helpen** (als het in de zin voorkomt) geïmpliceerd onderwerp van de infinitief. Komt er geen lijdend voorwerp van **helpen** voor, dan kan men een lijdend voorwerp uit de context en/of situatie aanvullen, dat

dan als geïmpliceerd onderwerp van de infinitief fungeert. Het is in zo'n geval echter ook mogelijk het onderwerp van **helpen** als geïmpliceerd onderwerp van de infinitief te beschouwen. Voor welke van beide opvattingen men kiest, is een theoretische kwestie. Vergelijk de voorbeelden:

(23) Ik heb de kinderen helpen inpakken.

(**kinderen** is lijdend voorwerp van **helpen** en geïmpliceerd onderwerp van **inpakken**)

(13)a Ik heb de cadeautjes helpen inpakken.

(Als (13a) na (23) wordt uitgesproken, kan ook in (13a) **kinderen** als lijdend voorwerp van **helpen** en geïmpliceerd onderwerp van **inpakken** opgevat worden; het is ook mogelijk ik als onderwerp van **inpakken** op te vatten (ik duidt degene aan die zowel 'helpt' als 'inpakt')); de **cadeautjes** is uiteraard in beide gevallen lijdend voorwerp van **inpakken**).

De eerste zin van dit citaat is zonder meer juist: wanneer dat wat we hier 'indirect object' noemen openlijk is vertegenwoordigd, dan moet dit inderdaad het 'geïmpliceerd onderwerp' zijn van de infinitief (de oorspronkelijke objectsbijzin). Dan echter gaat het fout, tenminste als men de twee genoemde mogelijkheden opvat als een uitputtende lijst. Immers, uit de betekenis die (6) wel en (7) niet heeft, weergegeven in (8b) of (9b), blijkt duidelijk dat er helemaal geen 'geïmpliceerd onderwerp' gezocht hoeft te worden: het onderwerp van de infinitief **failliet gaan** is de duidelijk genoemde **Karel**. (Ik neem tenminste aan dat **Karel** in (6), in de bedoelde lezing, geen lijdend voorwerp is van **helpen**, evenmin als bijv. **haar auto** dat is van **laten** in zin (10), ook al staan beide NP's in een accusativuspositie). We kunnen nog verder gaan, en zeggen dat de twee genoemde mogelijkheden niet bestaan voor zinnen van het type (ANS-13a). We kunnen stellen dat de infinitief **inpakken** in deze zin (geïnterpreteerd als bedoeld in ANS, en niet als "Ik heb de cadeautjes geholpen bij het inpakken") **passief** is, met de **cadeautjes** als passief subject, analoog aan gevallen als:

(10) Ze liet haar auto repareren (door de garage).

Het feit dat bij (ANS-13a) geen **door**-bepaling mogelijk is heeft, in mijn ogen, te maken met de algemene regel dat een antecedent geen latere verwijzing, in dezelfde S, toelaat die dit antecedent samen met andere individuen omvat. (We merken op dat in (11b) de **ik** niet meedoet met de reparatie):

(11)a Ik liet mijn auto repareren door ons.

b Ik liet mijn auto repareren door de groep waarbij ik was ingedeeld.

Gegeven de semantiek van **helpen**, die impliceert dat degene die geholpen wordt ook zelf actief is, met anderen, in het proces genoemd in de objectsbijzin, moet elke **door**-bepaling bij zinnen als (ANS-13a) noodzakelijkerwijs tot een anaforische anomalie voeren.

Opmerkelijk is overigens dat een analyse als voorgestaan in de betreffende passage van de ANS wel mogelijk is voor zinnen als:

(12) Ik heb geholpen de cadeautjes in te pakken.

Wanneer deze constructie wordt gebruikt is er blijkbaar wél sprake van een indirect object, tastbaar of verzwegen. Het verschil wordt treffend geïllustreerd in de volgende twee gevallen:

(13)a Dat heeft het helpen regenen.

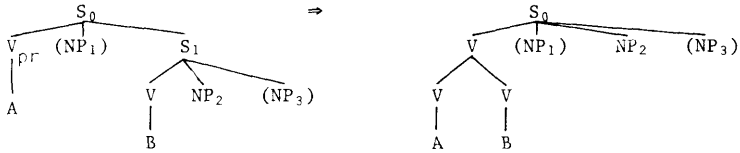
b *Dat heeft het geholpen te regenen.

Overigens maakt de ANS geen melding van de twee constructies die bij **helpen** mogelijk zijn. Wij zullen spreken van de **PR-Constructie** (waar 'PR' staat voor

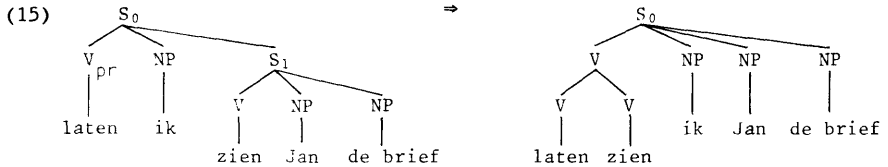
Predicate Raising) bij gevallen als (6), (ANS-23), (ANS-13a), (13a), en van eenvoudige Equi in gevallen als (7), (12), en het ongrammaticale (13b). De PR-constructie wordt typisch gekenmerkt door het optreden van een infinitief in voltooiden tijden, terwijl bij eenvoudige Equi dan een voltooid deelwoord optreedt, als in (12).

De PR-constructie wordt bepaald door de regel Predicate Raising (McCawley 1971, Seuren 1972, Evers 1975, Seuren 1985), die er als volgt uitziet:

(14) Predicate Raising

Voor de betreffende structuren is het formaat VSO (Verbum-Subject-Object) aangehouden, in overeenstemming met McCawley (1970). Door PR op de S_0 -cyclus wordt het lagere werkwoord (B) omhooggetild en (rechts) aangehecht van A onder een nieuwe V-knoop. (Linkse aanhechting komt ook voor, in het Duits bijv.). Door het wegnemen van z'n V verdwijnt S_1 , en de NP-argumenten van S_1 worden gewoon aangehecht, in de gegeven volgorde, aan S_0 . Men ziet dat het zo mogelijk is drie NP-argumenten te krijgen onder S_0 . Het middelste wordt dan indirect object, en krijgt vaak de datusivus als naamval toegewezen. Zo bijvoorbeeld:

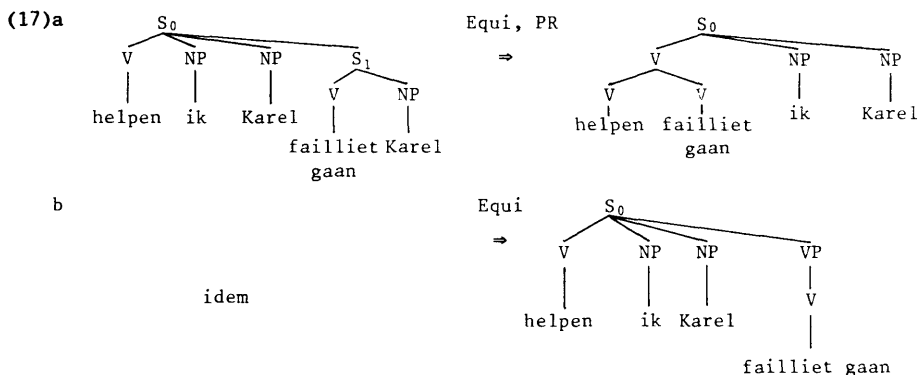
hetgeen verder wordt verwerkt tot (16a) of (16b), aangenomen dat de tempus "perfectum" is:

- (16)a Ik heb Jan de brief laten zien.
b Ik heb de brief aan Jan laten zien.

Zijn er twee argumenten onder S_0 , dan zijn ze, respectievelijk, subject en direct object; is er één argument, dan is dat subject.

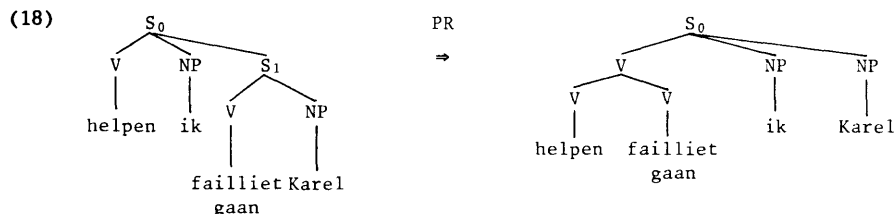
Er zijn in het Nederlands zo'n veertig werkwoorden die PR vereisen of tenminste toelaten. (Voor een zo goed als volledige lijst, zie Seuren 1985: 184). De Duitse lijst lijkt erg op de Nederlandse. De Franse lijst is echter veel korter (Seuren 1972): *faire* is daar het belangrijkste PR-werkwoord.

We stellen nu dat het werkwoord *helpen* in alle gevallen, of het nu transitief of ditransitief wordt gebruikt, PR toelaat. Dus, of de onderliggende structuur nu is als in (9a) of als in (9b), PR mag steeds worden toegepast. Of preciezer: is de onderliggende structuur van het type (9a), dus met een ditransitief (trivalent) *helpen*, dan is Equi-NP-deletie in elk geval verplicht, maar PR is optioneel. We hebben dan dus twee mogelijkheden:

In (17a) zijn zowel Equi als PR toegepast, hetgeen leidt tot (6) - met als tempus "perfectum". In (17b) is alleen Equi toegepast, waardoor S_1 wordt veranderd in VP (volgens de regel dat wanneer een S zijn subject verliest, hij wordt gedegradeerd tot VP). Dit geeft dan (7).

Is echter de onderliggende structuur eenvoudig transitief (bivalent), dan is Equi onmogelijk, en, dat stipuleren we nu, dan is PR verplicht:

Dit leidt dan regelrecht tot alleen (6).

Op deze wijze wordt inzichtelijk gemaakt waarom (6) ambigu is op de aangegeven wijze, terwijl (7) slechts de ditransitieve lezing toelaat. We merken op dat we via PR ook een oppervlaktezin kunnen krijgen met drie nominale argumenten. Immers, wanneer S_1 zelf transitief is, en S_0 ditransitief (als in (17a)), dan komen er automatisch drie nominale argumenten in de oppervlaktezin:

(19) Ik heb de kinderen cadeautjes helpen inpakken.

Wordt PR hier niet toegepast, dan krijgen we:

(20) Ik heb de kinderen geholpen de cadeautjes in te pakken.

We merken terloops op dat bij toepassing van PR op **helpen** geen **te** optreedt, maar wanneer alleen Equi wordt toegepast treedt een verplicht **te** op in de VP. In dit opzicht gedraagt helpen zich precies als bijv. **leren**:

(21)a Hij heeft zich leren beheersen.

b Hij heeft geleerd zich te beheersen.

Andere werkwoorden, zoals bijv. **proberen**, **trachten**, **beginnen**, hebben PR als optionele regel, maar **te** is hoe dan ook verplicht:

- (22)a Jan heeft de ramen proberen open te krijgen.
 b Jan heeft geprobeerd de ramen open te krijgen.
- (23)a Jaap is toen harder beginnen te werken.
 b Jaap is toen begonnen harder te werken.

Weer andere werkwoorden, zoals **zitten, staan, liggen**, vereisen **te** in de niet-perfectieve werkwoordstijden, maar in de perfectieve tijden verdwijnt **te** (althans in vele dialecten van het Nederlands):

- (24)a Jaap zat te klieren.
 b Jaap heeft zitten klieren.

Het blijkt dus wel dat dit al of niet optreden van **te** een puur arbitraire lexicale aangelegenheid is, en geen enkele semantische significantie heeft.

Verder kan worden opgemerkt dat het werkwoord **beginnen** op de volgende manier weer analoog is aan het juist besproken **helpen**. Zoals **helpen** ditransitief kan optreden, zo kan **beginnen** transitief en intransitief optreden. Bij het grotere aantal argumenten is Equi verplicht, en PR optioneel; bij het kleinere aantal argumenten, dus bij transitief **helpen** en intransitief **beginnen**, is PR verplicht. Dit blijkt uit de observatie dat (23a) ambigu is tussen transitief en intransitief **beginnen**, net zoals (6) ambigu is tussen ditransitief en transitief **helpen**, terwijl (23b) alleen te interpreteren is met een transitief **beginnen**. Dit verschil was in (5c):

- (5)c Johan begon meer te produceren na 1970.

niet te zien, omdat daar geen perfectieve werkwoordstijd optreedt².

Tenslotte nog de opmerking dat, als de hier gegeven analyse althans in hoofdzaken juist is, we moeten aannemen dat er verschil is tussen het eenvoudig wegblijven van een mogelijke constituent, zoals wanneer **helpen** transitief wordt gebruikt, of **beginnen** intransitief, en anderzijds het leeg of oningevuld blijven van een constituent, zoals in de boven gegeven zin (12):³

- (12) Ik heb geholpen de cadeautjes in te pakken.

Volgens onze analyse moet (12) teruggaan op een onderliggende structuur met een ditransitief **helpen**. Immers, alleen dan is PR optioneel en kan er dus in een perfectieve tempus een voltooid deelwoord optreden. Maar dan is de tweede NP-constituent bij **helpen**, hoewel aanwezig, niet door lexicaal materiaal ingevuld (voor te stellen als 'Ø'), en moet men, zoals de ANS zegt, een indirect object "uit de context en/of situatie aanvullen, dat dan als geïmpliceerd onderwerp van de infinitief fungeert". De door de ANS geopperde mogelijkheid om eventueel "het onderwerp van **helpen** als geïmpliceerd onderwerp van de infinitief te beschouwen", dus niet met een analyse als in:

- (25) Ik heb geholpen [ik pakte de cadeautjes in]

en toepassing van Equi op het lagere ik, gecontroleerd door het hogere ik, wordt door onze analyse uitgesloten. Ook puur semantisch lijkt deze laatste analyse niet gelukkig.

NOTEN

1. Zo is er bijv. een directe parallel met de regel Predicate Raising (PR), die onder wordt behandeld. In het Frans neemt het werkwoord faire verplicht PR, en we zien daar dat het lagere subject object wordt wanneer het geen eigen object naast

zich heeft, en anders indirect object:

- (i) Je ferai mourir Jean.
- (ii) Je ferai savoir la nouvelle à Jean.
- (iii) Je ferai savoir Jean.

In termen van prelexicale syntaxis (Gruber 1965; McCawley 1967) zouden we kunnen zeggen dat *tuer* (doden) is opgebouwd uit een prelexicaal syntactisch skelet [faire mourir] (doen sterven), en *enseigner* (onderwijzen) uit [faire savoir] (doen weten), met nog een aantal idiosyncratische lexicale toevoegingen om de betekenisbeschrijving van de werkwoorden in kwestie volledig te maken. De regel PR zorgt nu automatisch voor de in (3) en (4) geobserveerde alternantie. (Zie ook Seuren 1972; 1985: 178-9).

2. Hierbij zij opgemerkt dat de beschrijving van **beginnen** als gegeven in Seuren (1985: 184) niet geheel correct is. Het intransitieve **beginnen** wordt daar vermeld met PR als optionele regel, en met Subject Raising (SR) als alternatief. Ik had toen ik dat schreef nog niet geobserveerd dat een zin als (23b), dus zonder toepassing van PR, geen intransitieve lezing toelaat. Ik had, met andere woorden, de parallel met **helpen** nog niet opgemerkt. De hier aangebrachte correctie is des te welkomer omdat anders het intransitieve **beginnen** het enige werkwoord zou zijn, in het Nederlands, waarbij Subject Raising zou optreden. Het is immers zo, ook al is dit onder neerlandici geen gangbaar inzicht, dat alle gevallen die eruit zien als ware SR daarbij betrokken, te analyseren zijn met behulp van PR, waardoor de schijnbare SR-verschijnselen automatisch worden verantwoord.

3. Het is het verschil tussen de Franse zinnen *Je lui payerai* en *Je le payerai*, beide gezegd, bijvoorbeeld, door iemand die de dokter moet betalen.

LITERATUUR

- Evers, A. (1975) *The Transformational Cycle in Dutch and German*. Diss. RUU.
- Geerts, G., W. Haeseryn, J. de Rooij en M.C. van den Toorn (1984) (red.) *Algemene Nederlandse Spraakkunst*. Groningen/Leuven.
- Gruber, J. (1965) *Studies in Lexical Relations*. (diss.) MIT, Cambridge (Mass.).
- McCawley, J.D. (1967) Meaning and the description of languages. In: *Kotaba No Uchu* 2:10-18; 38-48; 51-57.
- McCawley, J.D. (1970) English as a VSO Language. In: *Language* 46,2: 286-299.
- McCawley, J.D. (1971) Prelexical syntax. In: R. O'Brien (ed.), *Report of the 22nd Annual Round Table Meeting on Linguistics and Language Studies*. Washington D.C., Pp. 19-33.
- Perlmutter, D.M. (1970) The two verbs **begin**. In: R.A. Jacobs and P.S. Rosenbaum (eds.), *Readings in English Transformational Grammar*. Waltham (Mass.) Pp. 107-119.
- Seuren, P.A.M. (1972) *Predicate Raising and dative in French and sundry languages*. [Onuitgegeven]. Magdalen College, Oxford.
- Seuren, P.A.M. (1985) *Discourse Semantics*. Oxford.